

Sammanträde med Överförmyndarnämnden

Tid: 2022-05-10, kl. 18:00

Plats: Rådslaget, Rådhuset Alingsås

Lady France Mulumba (KD),
Ordförande

Lina Kron,
Sekreterare

Ärendelista

1. Information och överläggningar
A/ Information från överförmyndarnämndens verksamhet
2. Anmälan om jäv
3. Månadsuppföljning överförmyndarnämnden 2022, 2022.025 ÖN
4. Fördjupad månadsuppföljning överförmyndarnämnden 2022, 2022.026 ÖN
5. Utnämning av dataskyddsombud, 2022.029 ÖN
6. Protokoll Länsstyrelsens inspektion avseende verksamhetsår 2020, 2022.030 ÖN
7. Vitesföreläggande årsräkning - akt 6351, 2022.027 ÖN
8. Vitesföreläggande årsräkning - akt 6279, 2022.028 ÖN
9. Anmälan av delegationsbeslut

Månadsuppföljning
överförmyndarnämnden
2022

3

2022.025 ÖN

Datum: 2022-04-29
Handläggare: Linda Silander
Direktr:
Diariernr: 2022.025 ÖN

Överförmyndarnämnden

Månadsuppföljning per mars 2022

Ärendebeskrivning

Enligt Alingsås kommuns styrmodell ska löpande uppföljning ske av nämndens ekonomi. Överförmyndarnämnden ska under året avlämna uppföljningar av det ekonomiska läget för verksamheten som nämnden ansvarar för.

Förvaltningens yttrande

I årets första ekonomiska uppföljning för överförmyndarnämnden prognosticeras ett resultat i nivå med budget. Inga avvikelser prognosticeras inom respektive kontogrupp.

Ekonomisk bedömning

Förslaget innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Förslag till beslut

Förslag till beslut i överförmyndarnämnden

Månadsuppföljning per mars godkänns.

Bilagor

Månadsuppföljning mars 2022 Överförmyndarnämnden

Beslutet ska skickas till

KS

Cecilia Knutsson
Stabschef

Linda Silander
Enhetschef

Månadsuppföljning mars 2022 Överförmyndarnämnden

Drift

Belopp i tkr	Budget 2022	Prognos helår 2022	Avv. prognos/budget 2022
Verksamhetens intäkter	0	0	0
Personalkostnader	-2 742	-2 742	0
Lokalhyror	0	0	0
Köp av tjänster	-2 434	-2 434	0
Övriga kostnader	-101	-101	0
Verksamhetens kostnader	-5 277	-5 277	0
Verksamhetens nettokostnader	-5 277	-5 277	0
Kommunbidrag	5 277	5 277	0
Finansnetto	0	0	0
Årets resultat	0	0	0

Inledande sammanfattning

Vid årets första ekonomiska uppföljning rapporterar överförmyndarnämnden en prognos per helår i nivå med budget.

Prognos

Personalkostnaderna består av ersättningar till ställföreträdare och politiska arvoden och prognosticeras i nivå med budget. Arbetet med att granska årsräkningarna har påbörjats och cirka 20% av årsräkningarna är färdiggranskade.

Budgeten om 2 434 tkr för köp av tjänst avser debitering från kommunstyrelsen för Överförmyndarsamverkan samt overheadkostnader för lokalhyror, stabschef samt stöttning i ekonomi- och personalfrågor. Hela budgeten om 101 tkr för övriga kostnader förväntas nyttjas och den avser framförallt budget för utbildning och konferens.

Fördjupad
månadsuppföljning
överförmyndarnämnden
2022

4

2022.026 ÖN

Datum: 2022-04-29
Handläggare: Linda Silander
Direktr:
Diariennr: 2022.026 ÖN

Överförmyndarnämnden

Fördjupad månadsuppföljning överförmyndarnämnden 2022

Ärendebeskrivning

Enligt Alingsås kommuns styrmodell ska löpande uppföljning ske av nämndens ekonomi. Ekonomiska tabeller presenteras i bifogad bilaga.

Förvaltningens yttrande

Överförmyndarnämndens prognos per helår är ett resultat i nivå med budget. Inga avvikelser prognosticeras inom respektive kontogrupp. Således ingen skillnad mot föregående prognos som gjordes per mars månad.

Personalkostnaderna utgörs av arvoden och ersättningar till ställföreträdare samt politiska arvoden. Ställföreträdarna får normalt sitt arvode när deras årsräkning är granskad. Undantag förekommer vid upphörande av ett uppdrag, exempelvis på grund av byte eller att huvudmannen avlider. Även arvoden till god man för ensakommande barn hanteras annorlunda, då nämnden beslutat att dessa ska få arvode för uppdraget halvårsvis. I nuläget hanteras endast ett fåtal sådana ärenden, men med det osäkra läget i Europa kan inflödet av sådana ärenden öka under året.

I dagsläget har 364 årsräkningar kommit in, varav 284 kom in 1 mars eller tidigare. Ytterligare 37 anstånd har beviljats där ställföreträdaren fått lov att komma in efter 1 mars med sin årsräkning. För att uppnå det beslutade målet om att granska 80 % av de som kom in i tid senast den 30 juni behöver 14 årsräkningar granskas färdigt per vecka under den första granskningsperioden som är vecka 9 – vecka 26. Per vecka 16 har 22 % (69 årsräkningar) granskats färdigt, medan kompletteringar fått begäras in i 53 fall. Det innebär att komplettering begärts i 43 % av samtliga räkningar som påbörjats hittills. Detta kan troligtvis delvis förklaras med att en ny blankett för årsräkning lanserats och även en ny struktur för vilka underlag som begärs in. Allt i enlighet med den granskningsrutin som överförmyndarnämnden antagit.

Utifrån ovissheten med eventuella ensamkommande barn och att knappt en fjärdedel av årsräkningarna är klara råder det fortfarande viss osäkerhet kring arvodeskostnader för kommunen.

I övrigt följer utfallet budget.

Ekonomisk bedömning

Förslaget innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Förslag till beslut

Fördjupad månadsuppföljning överförmyndarnämnden 2022 godkänns.

Bilaga

Fördjupad månadsuppföljning 2022 Överförmyndarnämnden

Beslutet ska skickas till

KS

Cecilia Knutsson
Stabschef

Linda Silander
Enhetschef

Cecilia Knutsson, Godkännare tjänsteskrivelse, 2022-04-29

Fördjupad månadsuppföljning 2022 Överförmyndarnämnden

Drift

Belopp i tkr	Budget 2022	Prognos helår 2022	Avv. prognos/budget 2022
Verksamhetens intäkter	0	0	0
Personalkostnader	-2 742	-2 742	0
Lokalhyror	0	0	0
Köp av tjänster	-2 434	-2 434	0
Övriga kostnader	-101	-101	0
Verksamhetens kostnader	-5 277	-5 277	0
Verksamhetens nettokostnader	-5 277	-5 277	0
Kommunbidrag	5 277	5 277	0
Finansnetto	0	0	0
Årets resultat	0	0	0

Inledande sammanfattning

I den fördjupade månadsuppföljningen per april rapporterar överförmyndarnämnden en prognos per helår i nivå med budget.

Prognos

Personalkostnaderna utgörs av arvoden och ersättningar till ställföreträdare samt politiska arvoden. Prognosen för personalkostnaderna är i nivå med budget. Arbetet med att granska årsräkningarna har påbörjats och cirka 22 procent av årsräkningarna är färdiggranskade.

Budgeten om 2 434 tkr för köp av tjänst avser debitering från kommunstyrelsen för överförmyndarsamverkan. Debiteringen inkluderar overheadkostnader för lokalhyror, stabschef samt stöttning i ekonomi- och personalfrågor. Hela budgeten om 101 tkr för övriga kostnader förväntas nyttjas, den avser framförallt budget för utbildning och konferens.

Prognosförändring

Jämfört med den ekonomiska uppföljningen per mars månad är prognosen oförändrad.

Utnämning av dataskyddsombud

5

2022.029 ÖN

Datum: 2022-05-02
Handläggare: Linda Silander
Direktr:
Diariernr: 2022.029 ÖN

Överförmyndarnämnden

Utnämning av dataskyddsbud för överförmyndarnämnden

Ärendebeskrivning

Dataskyddsförordningen reglerar att varje personuppgiftsansvarig offentlig myndighet ska utse dataskyddsbud som övervakar den personuppgiftsansvariges efterlevnad av dataskyddsförordningen.

Våren 2020 tecknade Alingsås kommun ett avtal med Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) som innebär att GR tillhandahåller två dataskyddsbud som tillsammans ansvarar för Ale kommun, Alingsås kommun, Härryda kommun, Lerums kommun, Lilla Edets kommun, Partille kommun, Stenungsunds kommun samt Öckerö kommun.

Malin Ericsson tillträdde sin tjänst som dataskyddsbud på GR den 1 maj 2022, och behöver därför utses som dataskyddsbud för överförmyndarnämnden. Johan Bergström är sedan tidigare utsedd som dataskyddsbud för nämnden och de båda kommer framgent att dela på ansvaret som dataskyddsbud för Alingsås kommun.

Förvaltningens yttrande

Överförmyndarsamverkan föreslår att Malin Ericsson utses som dataskyddsbud för överförmyndarnämnden.

Ekonomisk bedömning

Förslaget innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Förslag till beslut

Förslag till beslut i överförmyndarnämnden

Malin Ericsson utses som dataskyddsbud för överförmyndarnämnden.

Beslutet ska skickas till

GR
Integritetsskyddsmyndigheten

Cecilia Knutsson
Stabschef

Linda Silander
Enhetschef

Cecilia Knutsson, Godkännare tjänsteskrivelse, 2022-05-03

Protokoll Länsstyrelsens inspektion avseende verksamhetsår 2020

6

2022.030 ÖN

Datum: 2022-05-05
Handläggare: Linda Silander
Direktr:
Diariernr: 2022.030 ÖN

Överförmyndarnämnden

Protokoll Länsstyrelsens inspektion avseende 2020

Ärendebeskrivning

Överförmyndarnämnden i Alingsås har fått allvarlig kritik riktad mot sig från tillsynsmyndigheten Länsstyrelsen i Västra Götaland avseende verksamhetsåret 2020. Detta efter inspektion som utfördes den 30 september 2021 med efterföljande sammanträde den 4 oktober. Kritiken omfattar följande brister som Länsstyrelsen funnit i några av de akter som granskats efter ett stickprovsurval:

- Beslut om förordnande av god man utan stöd i lag
- Bristande tillsyn över ställföreträdare
- Brister vid granskning av årsräkningar
- Bristande diarieföring och registerhållning
- Brister angående dokumentationsskyldigheten
- Brister gällande hantering av personuppgifter
- Ej iakttagen skyldighet att anmäla ändringar i nämndsammansättningen

Sammantaget finner Länsstyrelsen att kritik sedan i vart fall 2018 riktats mot överförmyndarnämnden i Alingsås kommun. Vad gäller passiv handläggning av ärenden har detta varit en återkommande brist. Att det vid årets inspektion framkommit ett beslut som saknar stöd i lag har Länsstyrelsen bedömt vara särskilt allvarligt. Därmed har Länsstyrelsen bedömt att nämnden förtjänar allvarlig kritik.

Länsstyrelsen bedömer att det inte föreligger skäl att följa upp vilka åtgärder som verksamheten vidtagit eller ska vidta med anledning av de påtalade bristerna. Inspektionen avslutas därmed.

Förvaltningens yttrande

Förvaltningens bedömning är att vad som framkommit i Länsstyrelsens protokoll, samt vid sammanträdet den 4 oktober 2021, är korrekt och att det är relevant kritik som framförs.

Länsstyrelsens tillsynsroll utgör en viktig del i den kedja av myndigheter som har i uppdrag att bevaka en utsatt grupps intressen i samhället. Generellt kan sägas att tillsynsuppdraget förtydligats och utvecklats på flera sätt de senaste åren. Både genom en mer aktiv tillsyn av överförmyndarna utförd av Länsstyrelsen, men också genom att högre krav ställs på överförmyndarna, som i sin tur har högre krav på ställföreträdarna.

Även om Länsstyrelsens inspektion avser verksamhetsåret 2020 har flera av de brister som påträffats inte inträffat under just det aktuella året. Det är ingen ursäkt för att de ändå förekommer. Det krävs dock ett omfattande arbete för att åtgärda brister bakåt i tiden. Vissa saker, såsom bristande diarieföring och handlingar i fel personakt, kan åtgärdas i efterhand.

Andra saker, såsom saknade handlingar eller felaktiga beslut, kan inte rättas till flera år senare. Vad gäller framtiden finns idag en helt annan organisation med tydliga rutiner och en nämnd som blivit mer aktiv i sin kontroll av verksamheten.

Många av de punkter som nämnden får kritik för har redan hanterats i och med nya rutiner i samband med att samverkan med Lerum inleddes 2021. Bland annat har flera vitesförelägganden för sena årsräkningar beslutats om av nämnden, en granskningsrutin med fokus på effektiv och kvalitativ granskning av årsräkningar har antagits, rutin för årliga kontroller av samtliga förordnade ställföreträdare finns och egen grundkurs för gode män kommer att erbjudas under 2022.

Vad gäller kritiken om bristande diarieföring och passiv handläggning kan bara konstateras att så har skett i de aktuella fallen. Med bättre struktur i verksamhetssystemet och rekrytering av en administratör finns redan nu bättre förutsättningar att diarieföra och hantera handlingar. Passiv handläggning hanteras bland annat genom tydliga rutiner för när en ställföreträdare bör entledigas från sitt uppdrag. Så har också skett i ett antal ärenden sedan det granskade året 2020.

Sammantaget finner förvaltningen att det är bra att Länsstyrelsen är noggranna vid sin tillsyn av överförmyndarna. Det är positivt att nämnden och verksamheten blir hårt granskade och att Länsstyrelsen genom sin kritik utmanar oss att bli ännu bättre.

Överförmyndarnämndens fokus är att den som har en ställföreträdare i Alingsås kommun ska kunna känna sig trygg med att den personen utför sitt uppdrag på ett kompetent och tillfredsställande sätt. Den som har god man, förvaltare eller förmyndare befinner sig i utsatt situation och ska inte behöva lida rättsförluster på grund av sitt ställföreträdarskap. Detta uppnås genom att ha kompetenta ställföreträdare, en aktiv handläggning och tillsyn samt tydlighet kring de olika rollerna. Handläggning och beslutsfattande ska utföras med förankring i aktuella lagar.

Ekonomisk bedömning

Förslaget innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Förslag till beslut

Förslag till beslut i överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden noterar Länsstyrelsens protokoll avseende inspektion av överförmyndarnämnden för verksamhetsåret 2020.

Bilagor

Protokoll från inspektion av överförmyndarnämnden i Alingsås kommun, 2022-05-04

Beslutet ska skickas till
Överförmyndarsamverkan

Cecilia Knutsson
Stabschef

Linda Silander
Enhetschef

Cecilia Knutsson, Godkännare tjänsteskrivelse, 2022-05-06

Inspektion av överförmyndarnämnden i Alingsås kommun

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har efter inspektion funnit anledning att rikta allvarlig kritik mot överförmyndarnämnden i Alingsås kommun avseende följande:

- Beslut om förordnande av god man utan stöd i lag
- Bristande tillsyn över ställföreträdare
- Brister vid granskning av årsräkningar
- Bristande diarieföring och registerhållning
- Brister angående dokumentationsskyldigheten
- Brister gällande hantering av personuppgifter
- Ej iakttagen skyldighet att anmäla ändringar i nämndsammansättningen

Beskrivning av Länsstyrelsens inspektion

Inom ramen för årets inspektion har Länsstyrelsen begärt in och granskat det av överförmyndaren, enligt 9 § förmyndarskapsförordningen, förda registret. Länsstyrelsen har den 30 september 2021 granskat ett antal stickprovsvis utvalda akter på överförmyndarverksamhetens kontor. Överförmyndaren har fått komma in med svar på ett antal frågor rörande verksamhetsåret 2020. Därefter har Länsstyrelsen hållit ett digitalt sammanträde med representanter från överförmyndarkontoret där Länsstyrelsen har gått igenom de svar som lämnats av verksamheten samt de iakttagelser som gjorts vid granskningen av akterna.

Under sammanträdet den 4 oktober 2021 har Dennis Adriansson, Cecilia Knutsson, Lady France Mulumba, Linda Silander och Lennart Albro deltagit. Från Länsstyrelsens sida har Therese Bragd Gustavsson och Marina Fagermoen medverkat.

Myndighetens organisation

Överförmyndaren i Alingsås kommun har en överförmyndarnämnd. I samband med inspektionen informerades Länsstyrelsen om en ny ledamot i nämnden. Förändringen skedde den 8 september 2021.

Från och med den 1 oktober 2021 har Alingsås och Lerums överförmyndarverksamheter ett gemensamt kansli. Det gemensamma kansliet har föranlett en del personalförändringar. Även nya rutiner och riktlinjer arbetas fram. Ledningen för det gemensamma kansliet är medveten om de brister som framkommit under Länsstyrelsens tillsyn.

Överförmyndarens utbildning och fortbildning

Nämndledamöter har deltagit vid en intern utbildning utförd av handläggarna. Handläggarna har under år 2020 deltagit vid ett seminarium om barnärenden.

För nämndledamöterna är planen att de får kontinuerlig intern utbildning och för handläggarna kommer de utarbeta individuella kompetensutvecklingsplaner och en ny utbildningsplan för överförmyndarsamverkan Alingsås-Lerum.

Verksamhetens omfattning

Antal ärenden i verksamheten framgår av statistiken i bilaga 1.

Granskning av årsräkningar

Granskningen av årsräkningarna för 2019 var klar i september 2020. Cirka 77 % av alla årsräkningar kom in i tid. De som inte fått anstånd fick efter 14 dagar en påminnelse om att inkomma med årsräkningen. Ingen ställföreträdare blev föremål för vitesföreläggande. Verksamheten har som avsikt att snabba på processen med påminnelser och vitesföreläggande för att fånga in dem som inte har som avsikt att lämna in en årsräkning.

Verksamheten har som plan att arbeta med frågan om sena årsräkningar och att se till så att årsräkningarna snabbt blir kompletta. Verksamheten ska se över vad de kan göra för att ställföreträdarna ska bli bättre på att upprätta årsräkningar. Verksamheten har skapat en e-tjänst där ställföreträdarna kan ansöka om anstånd i tid.

Verksamheten tillämpar två olika granskningsnivåer. Normalgranskning, som sker i de flesta fall, där granskningen fokuserar på att rätt belopp är ifyllt och stämmer mot kontoutdrag. En rimlighetsbedömning görs i varje ärende. Vid första årsräkningen, vid behov eller vid anmärkning på föregående årsräkning tillämpar verksamheten djupgranskning. Vid djupgranskning sker kontrollräkning och genomgång av verifikationer.

Ställföreträdare

Den som har flest uppdrag som ställföreträdare innehar 12 uppdrag i kommunen. Det finns inget beslut om maximalt antal uppdrag en ställföreträdare kan ha.

Alla nya ställföreträdare erbjuds en extern utbildning av Bjarne Solberg. Verksamheten erbjuder även workshops inför inlämnande av årsräkningar.

Verksamheten har som avsikt att årligen kontrollera belastningsregistret och Kreditsafe avseende varje ställföreträdare. Ibland har inte alla erfarna ställföreträdare kontrollerats innan ett nytt uppdrag, men framöver avser verksamheten att genomföra kontroller på alla inför nya uppdrag.

Frågor kopplade till Länsstyrelsernas nationella tillsynsriktning

Om sammanblandning sker ska ställföreträdare redogöra för detta i sin redovisning. I de fall det tydligt går att följa uttag och insättning och att handläggarna kan konstatera att huvudmannen inte lidit någon skada påtalar handläggarna att det inte är en tillåten handling och att det inte får ske fortsättningsvis. I dessa fall sker ingen anmärkning. I de fall det inte finns någon förklaring begär handläggarna in yttrande och kompletterande verifikat. Beroende på svar och eventuella kompletteringar så kan detta leda till anmärkning, påtalande eller entledigande.

De ställföreträdare som har fått en årsräkning granskad med anmärkning kommer nästkommande år få sina årsräkningar djupgranskade.

Övrigt

Verksamheten har lyft vissa svårigheter kring tolkningen av vilka statistikuppgifter som ska lämnas in till Länsstyrelsen samt hur dessa uppgifter ska tas fram. Länsstyrelsen kommer att överlämna dessa synpunkter till Länsstyrelsen i Dalarnas län som är ansvarig för statistikverket.

Överförmyndaren är skyldig enligt 8 § förmyndarskapsförordningen att före den 1 januari varje år underrätta Länsstyrelsen om sin mottagningstid samt enligt 19 kap. 5 § föräldrabalken att genast anmäla till Länsstyrelsen då valet av överförmyndare, ledamöter av överförmyndarnämnden eller ersättare förrättats. Verksamheten har anmält in sina mottagningstider i tid. Förändringen i nämndsammansättningen har anmälts till Länsstyrelsen den 22 september 2021.

Granskade akter

Vid inspektionen har nedanstående stickprovsvi utvalda akter granskats. Akterna har avsett förvaltarskap, godmanskap och förmynderskap. Akterna har granskats i vissa utvalda delar alternativt i sin helhet. Vid granskningen har följande noterats.

Akt nummer 1491

Flera årsräkningar är granskade med anmärkning eller korrigeri (åren 2019, 2018, 2017, 2016, 2015, 2014, 2013). Vid granskningen av årsredovisningen för 2019 noterade verksamheten återkommande sammanblandning, sena betalningar, bristande underlag, differens som inte korrigerats trots påpekande samt kontantuttag som inte redovisats. Verksamheten informerade ställföreträdaren, som även är mor till huvudmannen, att nästa årsräkning kommer att djupgranskas. Vidare saknades handling 56 i akten.

Akt nummer 1921

Begäran om byte inkom till verksamheten den 19 augusti 2021 och ett samtal med ställföreträdaren skedde den 20 augusti 2021, därefter finns inga ytterligare uppgifter med anledning av begäran om byte.

På årsräkningen för 2018 finns ingen markering om årsräkningen är granskad med eller utan anmärkning utan istället texten ”svårt att räkna ihop då det finns/fanns flera konton som använts”. På årsräkningen för 2020 saknas datum och underskrift från verksamheten.

Akt nummer 2521

Mellan aktbilaga 10 och 11 finns ett yttrande från 2016 som inte är diariefört och det är oklart om handlingen har expedierats. Vidare är det oklart om handlingar från 2016 som är upptagna i registret saknas eller om det har blivit felregistrerat i registret.

Akt nummer 2721

Ställföreträdaren har upplysts om att det får vara max 30 000 kronor på transaktionskontot. Årsräkningen visar att det finns 42 000 kronor på personkontot. Årsräkningen granskades utan anmärkning.

I december 2019 har det inkommit en ny åtagandebblankett och några dagar senare fattar verksamheten beslut om byte av ställföreträdare. Av beslutet framgår att ställföreträdare begärt sig entledigad och att huvudmannen samtyckt. Uppgifterna i beslutet framgår inte av akten.

Akt nummer 2891

I akten finns flera handlingar som saknas i registret, se skrivelse daterad den 12 oktober 2017 med samtycke från huvudman, mejl daterat den 21 februari 2018 från en potentiell ställföreträdare, intyg/medgivande från ställföreträdare och mejl daterat den 7 januari 2021. Vidare finns handlingar i registret men inte i akten, se bland

annat handling nummer 56, 41, 59, 73 och 74. Vidare noteras att ansökan om uttagsmedgivande och beslut om uttagsmedgivande är båda diarieförda på handling 33. Även inkommande och utgående mejl har diarieförts i en handling.

Akt nummer 2961

Huvudmannen har gjort en egen ansökan om god man då han inte längre önskar hjälp från sin far. Överförmyndaren har avstyrkt ansökan i sitt yttrande till tingsrätten och bland annat anfört att godmanskap bör komma i fråga när andra mindre ingripande åtgärder är otillräckliga och om det finns anledning att anta att godmanskapet skulle fungera bättre. En god man har inte till syfte att bistå personer i det vardagliga livet utan syftet med ett godmanskap är att vara ställföreträdare för den enskilde när denne inte kan företräda sig själv. Verksamheten anser att så länge fadern själv önskar att hjälpa sin son och så länge fadern har förmåga därtill gäller principen om minst ingripande åtgärd.

I akten saknas handling nummer 3, 6, 11, 17 och 22. Ett föreläggande som inkom den 1 augusti 2018 har diarieförts som inkommen den 10 augusti 2018.

I akten finns ett samtycke från huvudmannen daterat den 3 juli 2018, men handlingen finns inte med i registret.

Akt nummer 2991

Förvaltaren medger i årsräkningen för 2019 att han skuldsatt sin huvudman genom att själv låna ut 400 kr och 500 kr. Förvaltaren hoppas det snart ska finnas tillfälle att reglera skulden. Det finns ingen kommentar från verksamheten om detta i ärendet eller anmärkning mot förvaltningen. Vid granskningen av årsräkningen för 2020 noterar verksamheten att 500 kr förts över till förvaltaren. Förvaltaren har i samtal med verksamheten i april 2021 uppgett att det är ett misstag. I samma samtal påtalar verksamheten att ett konto saknar överförmyndarspärri och att detta ska åtgärdas under året.

Akt nummer 3021

I akten finns beslut som rör en annan person.

Handling nummer 2 avser ett svar på ett föreläggande men föreläggandet saknas i akten.

Årsräkningen för år 2020 är enligt registret granskad utan anmärkning men det är inte ifyllt på årsräkningen. Handlingarna 17 och 18 är båda arvodesbeslut som avser samma period men arvodets storlek skiljer sig åt. Framgår inte att det sistnämnda beslutet på något sätt ändrar eller ersätter det första beslutet.

Akt nummer 3041

Behov av god man lyfts till verksamheten efter att barnets mor avlidit och barnets far är sedan tidigare avliden. Överförmyndaren fattar den 27 januari 2020 beslut om att utse en god man enligt 11 kap. 2 § föräldrabalken för att bevaka barnets rätt i moderns dödsbo.

Den 13 mars 2020 beslutar tingsrätten att anförtro vårdnaden av barnet åt två särskilt förordnade vårdnadshavare. Även om det därefter finns två särskilt förordnade vårdnadshavare för barnet så är det den gode mannen som deltar vid bouppteckningen, sköter försäljningen av en fastighet och undertecknar arvskiftet för barnets räkning. Den gode mannen har ansökt om samtycke för ovannämnda åtgärder och fått beslut om samtycke från överförmyndarverksamheten.

Den 17 maj 2021 har den gode mannen anfört att uppdraget är slutfört.

I akten finns även handlingar som inte stämmer överens med registret. Exempelvis saknas ansökan om försäljning (handling 16) och årsräkningen för år 2020 är inkomststämplad den 24 februari 2021 men i registret är den inkommen den 25 februari 2021.

Akt nummer 3051

I akten framgår att barnet tilldelades brottskadeersättning i november 2018 och det kom till verksamhetens kännedom i december 2018. Inte förrän i februari 2021 skickade verksamheten ut information om att det finns ett ärende hos verksamheten och vad som gäller om barns tillgångar och när förmyndare blir redovisningsskyldiga.

Akt nummer 3111

I akten finns en rekvisition till belastningsregistret och en tjänsteanteckning som är daterad och innehåller handläggarens namn. Ingen av handlingarna finns dock numrerade i registret. Det är oklart vilken handling som är nummer 8 och varför den i registret finns mellan handlingarna nummer 3 och 4.

Bilaga 10, anmodan om förteckning, är daterad den 30 september och bilaga 11, dom från tingsrätten, inkom den 27 september. Beslutet om uttagsmedgivande är registrerat som handling 12 och ansökan om uttag som handling 13.

Akt nummer 3281

På påminnelse om föreläggande från tingsrätten ser det ut som att en tjänsteanteckning har gjorts av en handläggare från verksamheten, men den saknar datum och namnteckning samt finns inte i registret.

Akt nummer 3291

Akten innehåller en handling som tillhör ett annat ärende med annan huvudman och ställföreträdare.

Akt nummer 1651, 2751, 3131, 3191, 3351 har granskats utan anmärkning.

Länsstyrelsens bedömning

Under tillsynen har Länsstyrelsen kunnat konstatera ett flertal brister i överförmyndarnämndens verksamhet.

Anmälan om ändringar i nämndsammansättningen

Överförmyndaren har en skyldighet enligt 19 kap. 5 § föräldrabalken (1949:381) att genast anmäla till Länsstyrelsen då valet av överförmyndare, ledamöter av överförmyndarnämnden eller ersättare förrättats. Överförmyndarnämnden i Alingsås kommun har dröjt till den 22 september 2021 med att anmäla till Länsstyrelsen den förändringen i nämndsammansättningen som ägt rum den 8 september 2021. Med hänsyn till dröjsmålet kan överförmyndarnämnden inte anses ha uppfyllt kravet i 19 kap. 5 § föräldrabalken.

Vid granskning av akter har följande brister kunnat konstateras.

Beslut om förordnande av god man utan stöd i lag

I ett ärende har verksamheten förordnat en god man med hänvisning till 11 kap. 2 § FB för att bevaka barnets rätt i moderns dödsbo. Bestämmelsen ger utrymme att förordna en tillfällig god man i de situationer då föräldrar, vårdnadshavare eller förmyndare på något sätt är jäviga i förhållande till den underårige, såsom exempelvis kan vara om de är delägare i samma dödsbo. Lagrummet ger dock inte stöd för att förordna en god man när den underåriges båda vårdnadshavare och förmyndare är avlidna. I stället skulle nämnden ha gjort en ansökan om en särskilt förordnad förmyndare hos tingsrätten. Åtminstone när verksamheten fick del av domen där den underårige fått två särskilt förordnade vårdnadshavare borde verksamheten ha reagerat. Verksamheten har dock inte uppmärksammat detta utan fortsatt handläggningen och bland annat gett gode mannen samtycke till att vidta åtgärder i ett dödsbo. Länsstyrelsen ser särskilt allvarligt på bristen då gode mannen har agerat utifrån ett förordnande som saknat stöd i lag.

Bristande tillsyn över ställföreträdare

I ett ärende har flera årsräkningar granskats med anmärkning eller korrigeringar. Årsräkningen för 2019 innehöll flera brister såsom sammanblandningar, sena betalningar, bristfälligt underlag, differens som inte korrigerats trots påpekande samt kontantuttag som inte redovisats. Verksamheten har med anledning av detta informerat ställföreträdaren, som också är närstående till huvudmannen, att nästa årsräkning kommer att djupgranskas. Länsstyrelsen vill här påminna om att verksamheten har att iaktta likställighetsprincipen enligt 2 kap.

3 § kommunallagen vilket innebär att kommuner ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Det faktum att ställföreträdaren är närstående till huvudmannen kan inte utgöra ett sådant sakligt skäl och har ställföreträdaren misskött sitt uppdrag ska dennes lämplighet som ställföreträdare ifrågasättas. Vid olämplighet ska ställföreträdaren entledigas i enlighet med 11 kap. 20 § föräldrabalken. Länsstyrelsen anser att verksamheten i aktuellt fall inte har utövat den tillsyn som åligger nämnden enligt 16 kap. 3 § föräldrabalken.

I ett annat ärende har ställföreträdaren skuldsatt huvudmannen. Skuldsättningen har inte kommenterats av verksamheten. Även om det rör sig om låga belopp åligger det verksamheten att påtala det oriktiga i hanteringen och att ställföreträdaren inte får skuldsätta sin huvudman enligt 14 kap. 13 § föräldrabalken. Verksamheten borde även ha tagit ställning till om ställföreträdaren fortfarande är lämplig för uppdraget. I samma ärende fick ställföreträdaren nästan åtta månader på sig för att ordna med överförmyndarspärren på huvudmannens sparkonto. Att ordna med överförmyndarspärren är en enkel åtgärd och verksamheten bör se till så att ställföreträdare vidtar sådana åtgärder betydligt snabbare för att minska riskerna med förskingring. Inte heller i detta ärende har nämnden utövat den tillsyn som åligger nämnden enligt 16 kap. 3 § föräldrabalken.

I ett annat ärende har en huvudman stora tillgångar på ett transaktionskonto. Verksamheten har upplyst ställföreträdaren om detta, men i årsräkningshandlingarna syns att ingen åtgärd har vidtagits av ställföreträdaren och tillgångarna på transaktionskontot i stället har stigit. För att bland annat förhindra förskingring ska överförmyndaren verka för att det inte finns för stora belopp på transaktionskonton och att medel i stället förs över till sparkonton med överförmyndarspärren. Överförmyndaren bör även i enlighet med 16 kap. 1 § FB upplysa ställföreträdaren om sin skyldighet att placera pengarna på ett tillräckligt tryggt sätt med skälig avkastning. Nämnden kan därmed inte anses ha utövat sin tillsyn i enlighet med 16 kap. 3 § föräldrabalken.

Passiv ärendehandläggning och brister i dokumentationsskyldigheten

I ett ärende kom en begäran om byte av ställföreträdare in i augusti 2021 och dagen därpå hade verksamheten ett samtal med ställföreträdaren. Därefter finns det inga mer uppgifter om begäran om byte i akten. En begäran om byte från huvudmannen ska hanteras och besvaras så snart som möjligt. Som det ser ut i akten är begäran om byte fortfarande aktuell. Eftersom det saknas dokumentation om eventuella åtgärder är oklart om, och i så fall hur, denna begäran har hanterats. Länsstyrelsen vill här påminna om att enligt 27 § förvaltningslagen ska en myndighet som får uppgifter på något annat sätt än genom en handling snarast dokumentera dem, om de kan ha

betydelse för ett beslut i ärendet. Det ska framgå av dokumentationen när den har gjorts och av vem. Ett av dokumentationskravens syften är att det ska gå att kontrollera handläggningen av ärendet. Länsstyrelsen anser att handläggningen av ärendet har präglats av passivitet från nämndens sida och att nämnden brustit i sin dokumentationsskyldighet.

I ett annat ärende hittade Länsstyrelsen en åtagandeblankett gällande en ny ställföreträdare och ett beslut om byte av ställföreträdare. Uppgifterna som framgår i beslutet går inte att utläsa någon annanstans i akten. Även i detta ärende har överförmyndarnämnden brustit i sin skyldighet att dokumentera uppgifter.

I ett ärende har verksamheten varit passiv i sin ärendehandläggning då det tog mer än två år att informera förmyndarna om ett ärende hos verksamheten och vad som gäller om barns tillgångar och när förmyndare blir redovisningsskyldiga.

Vidare finns det i ett ärende två arvodesbeslut för samma period och som Länsstyrelsen förstår det så har verksamheten haft som avsikt att ändra eller upphäva det första beslutet. Det senaste beslutet har inte utformats enligt förvaltningslagens bestämmelser i 37 eller 38 §§ och Länsstyrelsen kan inte se att det framgår på något annat sätt i det senaste beslutet att det första beslutet är upphävt. Således har ställföreträdaren fått två arvodesbeslut. Även i detta ärende har nämndens handläggning visat på brister vad gäller dokumentationsskyldigheten.

Brister vid granskning av årsräkningar

I två ärenden saknas anteckning om granskning på årsräkningen för år 2020. Enligt 16 kap. 4 § FB ska överförmyndaren göra anteckning om verkställd granskning på bl.a. årsräkningar. Anteckningen om verkställd granskning görs på originalhandlingen som överförmyndaren ska behålla och föra till akten, jfr 17 § 1 st. förmyndarskapsförordningen. I ett av dessa ärenden framgår det inte av årsräkningen för 2018 om den är granskad med eller utan anmärkning. På samma årsräkning har verksamheten noterat att det är svårt att räkna ihop siffrorna. Av de anteckningar som överförmyndaren ska göra bör framgå om granskningen inte har föranlett någon anmärkning (prop. 1993/94:251 s. 281). Överförmyndaren har inte iakttagit sina skyldigheter gällande granskning av årsräkningar. Länsstyrelsen vill också påminna om nämndens skyldighet enligt 23 § förvaltningen att se till att ett ärende blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver. Om det behövs ska verksamheten genom frågor och påpekanden verka för att parten förtydligar eller kompletterar årsräkningen. Bestämmelsen ger uttryck för den s.k. officialprincipen.

Brister gällande hantering av personuppgifter

I två akter fann Länsstyrelsen handlingar som rör en annan person. Akterna innehåller till stor del integritetskänsliga uppgifter och inte minst utifrån den aspekten är det viktigt att akterna inte sammanblandas. Dessutom ska verksamheten givetvis säkerställa att det inte saknas handlingar i någon akt och att verksamheten hanterar personuppgifter i enlighet med dataskyddsförordningen.

Bristande diarieföring och registerhållning

Vidare har Länsstyrelsen i ett flertal fall uppmärksammat att registret över handlingar i ärendena inte stämmer överens med handlingarna i respektive akt. Utifrån uppgifterna är det svårt att dra slutsatser huruvida det saknas handlingar i akterna eller om det är felregistrerat i diariet. Detta leder också till oklarheter om vissa handlingar som påträffats i akterna ska ses som arbetsmaterial eller om de inte blivit diarieförda i rätt ordning. Enligt huvudregeln ska en allmän handling som kommit in till eller upprättats hos myndighet registreras utan dröjsmål, om det inte är uppenbart att den är av ringa betydelse för myndighetens verksamhet (5 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (OSL)). Enligt 22 § förvaltningslagen har en handling kommit in till en myndighet den dag som handlingen når myndigheten eller en behörig befattningshavare. Enligt kommentarerna till bestämmelsen ska elektroniska handlingar som skickas till myndigheten genom dataöverföring i ett elektroniskt kommunikationsnätverk eller på annat liknande sätt anses som inkomna när de finns tillgängliga för myndigheten eller en behörig befattningshavare på myndighetens server i datanätverket. Eftersom ett mejl är tillgängligt på myndighetens server i princip i samma stund det skickats får det anses ha kommit in den dagen det skickats.

Vidare har noterats att både ingående och utgående handlingar har diarieförts som en handling. Länsstyrelsen bedömer att hanteringen av handlingarna inte uppfyller 5 kap. 2 § OSL avseende vad som ska framgå av ett register, nämligen datum då handlingen kom in eller upprättades, diarienummer eller annan beteckning som har åsatts handlingen, uppgift om vem som har ingett handlingen eller till vem den har expedierats samt en kortfattad uppgift om vad handlingen rör. I vart fall måste det anses som olämpligt att diarieföra handlingar på detta sätt, då diariet därigenom blir svårläst och otydligt. Diarieföring av inkommande och utgående handlingar bör alltså inte ske på samma åtgärdsrad (se bl.a. JK:s beslut från den 14 maj 2004, dnr 1095-04-28, och beslut från den 24 november 2008, dnr 6111-08-28).

Övriga påpekanden

I ett ärende har verksamheten i ett yttrande till tingsrätten avstyrkt anordnande av godmanskap. Verksamheten har anfört att så länge den

enskildes far önskar hjälpa till och har förmåga att göra det så gäller principen om minst ingripande åtgärd. Länsstyrelsen håller med om att vid en ansökan om ställföreträdarskap ska verksamheten föreslå mindre ingripande åtgärder om det skulle kunna vara tillräckligt för att tillgodose den enskildes behov. I det här fallet fanns det dock en uttrycklig vilja från den enskilde att inte längre få hjälp av sin far, vilket innebär att ”den minst ingripande åtgärden” inte längre varit tillgänglig. Länsstyrelsen vill därför påpeka att under sådana förhållanden bör nämnden beakta intressekonflikten och utgå från den enskildes behov så att dennes bästa kan tillgodoses.

Sammanfattande bedömning

Inledningsvis kan det konstateras att Länsstyrelsen har sedan i vart fall 2018 riktat kritik mot överförmyndarnämnden i Alingsås kommun. Länsstyrelsen har i sin tillsyn uppmärksammat olika brister i verksamheten, bl.a. har nämnden fått kritik för att handläggningen av vissa ärenden avstannat (se Länsstyrelsen inspektionsprotokoll 2019-04-12, dnr 13821-2019 och inspektionsprotokoll 2018-07-03, dnr 23838-2018). Under årets tillsyn har Länsstyrelsen åter igen uppmärksammat en passiv ärendehandläggning i olika ärenden, men även ett flertal andra brister. Eftersom det är fråga om en återkommande brist samt då verksamheten uppvisat ett antal andra brister, en av vilka – ett beslut om förordnande som saknar stöd i lag – bör ses som särskilt allvarlig, bedömer Länsstyrelsen att nämnden förtjänar allvarlig kritik. Länsstyrelsen förutsätter att överförmyndarverksamheten vidtar relevanta åtgärder för att åtgärda de påtalade bristerna.

Under tillsynen har framkommit att överförmyndarnämnden sedan den 1 oktober 2021 ingår i en förvaltningssamverkan med överförmyndarnämnden i Lerums kommun, vilket innebär att ärenden kommer att handläggas på ett gemensamt kansli. Samverkan innebär vissa organisatoriska förändringar som även kommer att ha betydelse för ärendehandläggning och rutiner. En del sådana förändringar har redan skett. Med hänsyn till detta anser Länsstyrelsen att det saknas anledning att följa upp de åtgärder som verksamheten vidtagit eller ska vidta för att åtgärda de påtalade bristerna. I stället kommer Länsstyrelsen att under sin tillsyn år 2022 särskilt granska verksamheten i förhållande till de brister som uppmärksammats under denna tillsyn. Inspektionen avslutas därmed.

Vid protokollet

Anja Garstad

Justerat

Therese Bragd Gustavsson

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till

overformyndarsamverkan@alingsas.se

JO, JOkansli1@jo.se

Bilaga 1

Överförmyndarstatistik

Alingsås (Alingsås överförmyndarnämnd - Alingsås)		2020
Antalet tjänster i årsarbetstid		3,00
Antalet ställföreträdarskap		517 st
Antalet ställföreträdare		484 st
Fördelningen på olika kategorier av ställföreträdarskap		
- Godmanskap enligt föräldrabalken 11 kap. 4 §		296 st
- Gode män enligt föräldrabalken 11 kap. 4 §		225 st
- Övriga godmanskap enligt föräldrabalken 11 kap. 1-3 §		6 st
- Övriga gode män enligt föräldrabalken 11 kap. 1-3 §		6 st
- Godmanskap för ensamkommande barn		4 st
- Gode män för ensamkommande barn		2 st
- Förvalterskap enligt föräldrabalken 11 kap. 7 §		54 st
- Förvaltare enligt föräldrabalken 11 kap. 7 §		43 st
- Förmyndarskap enligt föräldrabalken 10 kap.		157 st
- Förmyndare enligt föräldrabalken 10 kap.		208 st
Antalet ställföreträdaruppdrag för vilka arvode inte tas ut		65 st
Det sammanlagda värdet av tillgångar och inkomster som ställföreträdarna i kommunen förvaltar åt sina huvudmän		197 618 587 kr
- Tillgångar		134 982 314 kr
- Inkomster		62 656 273 kr
Antalet registrerade förmyndarskap och i hur många av dessa det förekommer kontrollåtgärder enligt 13 eller 15 kap. föräldrabalken		18 st
Antalet ställföreträdare som entledigas utan att godmanskapet eller förvalterskapet samtidigt upphör		13 st
Antalet godmanskap eller förvalterskap som upphör på grund av att det saknas ställföreträdare och en ny inte kan utses		-
Överförmyndarens totalkostnad per ställföreträdarskap respektive kommuninvånare		
- totalkostnad per ställföreträdarskap		12 956 kr
- totalkostnad per kommuninvånare		181 kr
Uppgift om totalkostnaden för ställföreträdarnas arvode och fördelningen av kostnaden mellan enskilda och kommunen		
- Totalkostnad beslutade arvoden		4 271 670 kr
- Kommunens del i kronor		2 260 158 kr
- Kommunens del i procent		53 %
- Enskildes del i kronor		2 011 512 kr
- Enskildes del i procent		47 %
Antalet redovisningshandlingar som överförmyndaren har granskat och hur många av dem som varit med anmärkning		
- Granskade redovisningshandlingar		463 st
- varav granskade med anmärkning		8 st

Vitesföreläggande
årsräkning - akt 6351

7

2022.027 ÖN

Vitesföreläggande
årsräkning - akt 6279

8

2022.028 ÖN